

SANDEFJORD TINGRETT

DOM

Avsagt: 12.01.2015 i Sandefjord tingrett, Sandefjord

Saksnr.: 14-014451TVI-SAFO

Dommer: Tingrettsdommer Anders Nesheim

Saken gjelder: Ærekrenkelse - krav om erstatning

Tore Bergum Krudtaa

Advokat Bjørnar Håland

mot

Øivind Bergh

Advokat Liv Torill Evenrud

DOM

Saken gjelder:

Krav om oppreisning for påståtte ærekrenkende uttalelser på Internett. Krav og motkrav.

Framstilling av saken:

Tore Bergum Krudtaa (saksøker) og Øyvind Bergh (saksøkte) er begge aktive debattanter på Internett. De deltar i debatter i forskjellige nettfora, herunder i kommentarfeltene til artikler i forskjellige nettaviser og på sosiale medier. Krudtaa har dessuten sin egen nettside; monsanto.no, der han skriver egne artikler/ytringer.

Krudtaa er programvareutvikler og selvstendig næringsdrivende. Han har opplyst at han er særlig opptatt av miljø- og helsespørsmål. Han er en såkalt vaksineskeptiker. Krudtaa var leder av Miljøpartiet De Grønne (MDG) i Sandefjord da nettdebatten mellom partene begynte og han sto på partiets liste ved Stortingsvalget 2013.

Bergh er mikrobiolog og forsker ved Havforskningsinstituttet. Han har opplyst at han er opptatt av antirasistisk arbeid og å avsløre ekstremisme på nettet, herunder høyreekstremisme og antivaksinemiljøer.

Begge parter har opptrådt under eget navn i nettdebattene.

Bergh publiserte i januar 2013 en artikkel på nettsiden dagsavisen.no/nyemeneringer med tittelen "Ytre høyre med grov persontrakassering på nett".

Dette er en lengre artikkel, der ett avsnitt lyder slik:

"Det er mer naturlig å peke på enkeltpersonene Iversen, Hanssen og det ekstreme miljøet i "Nyhetsspeilet" som koblingspunkter mellom høyreekstreme og alternativmedisin. Nyhetsspeilet er ellers kjent for påstander om at verden blir styrt av noen (jødiske) bankfamilier, særlig gjennom den såkalte "Bilderberger-gruppen". Dette er en type konspirasjonsteori som er felles for ytre høyre og ekstreme muslimer. Eksponenter for denne typen antisemittisme i Norge er blant annet Hans Gaarder, Tore Krudtaa, signaturen "J. Johansen" og nynazisten Tore W. Tvedt og hans "Vigrid" Denne linja kom særlig fram i Johansens herostratisk berømte artikkel om Stoltenberg "Er Stoltenberg jøde?".

Artikkelen ble etter en tid slettet fra dagsavisen.no, men ble i sin helhet republisert på bloggen til Sturla Hansen (Hansen).

Krudtaa ble først oppmerksom på artikkelen i mai 2013. 20.05.2013 skrev han en kommentar på bloggen til Hansen, der det bl.a. heter:

"Hvis du Sturla Hansen ikke fjerner denne kopien av den skitne og løgnaktige artikkelen til

Øivind Hanssen (feilskrift for Bergh, rettens merknad), innen torsdag denne uke (dvs. første torsdag etter 17. mai 2013), så forvent en anmeldelse fra undertegnede, med påfølgende runder i rettssystemet." Videre i innlegget er bl.a. straffeloven § 247 vist til og gjengitt.

Øivind Bergh publiserte 18.06.2013 en lang artikkel på sin blogg Bloggenbergh, med tittelen "Tore B. Krudtaa og de høyreekstremerne konspiranoide". To av overskriftene i artikkelen lyder: "Vrøvl 1: "Krudtaa er ikke høyreekstremer"" og "Vrøvl 3: "Krudtaa har aldri fremmet antisemittiske påstander"". Det fremgår av artikkelen at den er ment som et svar på debattinnlegg som Krudtaa publiserte "overalt" på nettet, "med påstander om at han ikke står for høyreekstremerne meninger."

Artikkelen inneholder en nærmere redegjørelse for hva Bergh har bygget på når han har omtalt Krudtaa som høyreekstremer og har hevdet at Krudtaa har fremmet antisemittiske påstander.

Krudtaa skrev etter dette en artikkel med tittelen "Tilfellet Øivind Bergh – En nettmobber, en desinformant og en løgner", som han publiserte på sin egen nettside. Han har også linket til innlegget fra mange andre innlegg.

Etter dette har diskusjonen mellom partene pågått i en rekke nettfora, der de forskjellige anklagene gjentas gjensidig, i noe varierende språkdrakt.

Bergh har dessuten hevdet at Krudtaa er en "pedofilserver". Med dette menes en som sprer udokumenterte mistanker og/eller påstander om at meningsmotstandere er pedofile.

Krudtaa har på sin side – i tillegg til tidligere anklager – hevdet at Bergh fabrikkerer argumenter. Han har også linket til en side der Rolf Erik Hanssen angriper Bergh.

En del av debatten gjelder såkalt "linking" til andre nettsteder. Dette innebærer at det legges inn en "peker" på en nettside, som leseren kan trykke på og dermed komme direkte til en annen nettside; dvs. den siden det er linket til.

Krudtaa tok ut stevning i saken 24.01.2014, med krav om oppreisning for påståtte ærekrenkelser. Bergh innga tilsvar innen utløpet av tilsvarsfristen og fremmet motkrav der han krevde oppreisning for påståtte ærekrenkelser fra Krudtaa.

Hovedforhandling ble holdt 01.-03.12.2014. Begge parter møtte og forklarte seg for retten. Retten mottok forklaring fra 5 vitner, og det ble foretatt slik dokumentasjon som rettsboken viser.

Saksøkeren har i det vesentlige gjort gjeldende:

Ytringsfriheten er beskyttet av grunnlovens § 100, og av EMK, art. 10.

Ytringsfriheten har imidlertid sine grenser, som er gitt for å verne enkeltpersoner.

Straffeloven § 246 og § 247 gir regler om hvilke ytringer som er ærekrenkende.

Straffeloven § 249 gir bestemmelser om at dersom det fører sannhetsbevis for påstandene er de som hovedregel straffrie.

Begge parter har krevd oppreisning etter skadeserstatningsloven § 3-6. Retten skal avgjøre om vilkårene for oppreisning er til stede, både i forhold til krav og motkrav.

Bergh har fremsatt en rekke påstander om Krudtaa. Disse må både tolkes ut fra konteksten de fremkommer i og hvilken samlet virkning de gir.

Bergh har påstått at Krudtaa er antisemitt, høyreekstrem og driver med pedofilisverting. Påstandene er fremmet ved en rekke anledninger. De er usanne og er ikke dekket av ytringsfriheten. De er både grunnløse og ærekrenkende.

På nettstedet Nyhetsspeilet har Krudtaa har linket til en enkeltstående artikkel, en artikkel som inneholder en bokanmeldelse av en vaksinekritisk bok. Han har ikke linket til de øvrige artiklene på dette nettstedet.

Bergh har fortsatt å fremsette beskyldningene til tross for at Krudtaa har forklart at det er andre, helt konkrete temaer han har linket til, og ikke eventuelle antisemittiske eller høyreekstremer temaer disse nettsidene måtte omhandle. Når det gjelder beskyldningene om at pedofilisverting foregår på de nettsidene Krudtaa har linket til, er dette ikke sverting men del av en alminnelig debatt rundt pedofili. Krudtaa har ikke beskyldt noen for å være pedofil, men har gitt uttrykk for at Gunnar Tjomlid i sin blogg har en uheldig retorikk rundt pedofili. Dette er ytringer som Tjomlid må tåle.

Krudtaa er ikke noen særlig offentlig person. Han er først og fremst en nettdebattant.

Krudtaas påstander om at Øivind Bergh er en mobber, løgner og desinformant, og at han fabrikerer argumenter, er sanne. De er derfor ikke rettsstridige og ikke ærekrenkende.

Dersom retten er enig med saksøker i at det ikke er ført sannhetsbevis for Berghs påstander, er det alene tilstrekkelig til å konstatere at Krudtaas påstander om Bergh er riktige, og han må derfor frifinnes for kravet om oppreisning.

Saksøkerens påstand:

Hovedkravet:

1. Tore B. Krudtaa tilkjennes oppreisningserstatning fra Øivind Bergh etter rettens skjønn, begrenset oppad til kr. 150.000, jf. skadeserstatningsloven § 3-6.

2. Tore B. Krudtaa tilkjennes sakens omkostninger, med tillegg av lovens rente, fra forfall til betaling skjer.

Motkravet:

1. Tore B. Krudtaa frikjennes for kravet om å betale erstatning til Øivind Bergh.
2. Tore B. Krudtaa tilkjennes sakens omkostninger, med tillegg av lovens rente, fra forfall til betaling skjer.

Saksøkte har i det vesentlige gjort gjeldende:

Saksøkte slutter seg i all hovedsak til saksøkers fremstilling av rettsreglene på området.

Når det gjelder oppreisningskravet fra Krudtaa anføres flg.:

Øivind Berghs uttalelser om Krudtaa er vernet av ytringsfriheten.

Krudtaa er en offentlig person, og må derfor tåle et kritisk søkelys på seg. Han var kandidat for Miljøpartiet De Grønne i Vestfold ved stortingsvalget i 2013.

Bergh har delvis vist til premissene for sine uttalelser om Krudtaa. Dette har betydning ved vurderingen av om de er ærekrenkende eller ikke. Uttalelsene om antisemittisme og høyreekstremisme er begrunnet i at Krudtaa linker til antisemittiske og høyreekstre nettsider og at han promoterer konspirasjonsteorier som dels har et antisemittisk innhold. Han er dessuten medlem av Facebook-gruppen til Norgespartiet, som er et antisemittisk og høyreekstremt parti.

Blant de nettstedene Krudtaa har linket til kan nevnes:

- Riksavisen
- Nyhetsspeilet
- Folkets info
- Helpfreetheearth
- Globalresearch
- People's voice

Krudtaa sprer antisemittisk propaganda og høyreekstremisme ved å linke til slike nettsider og bidrar også til å spre konspirasjonsteorier.

Med antisemittisme menes vanligvis negative forestillinger om jøder, fordi de er jøder.

Mange av de nettstedene Krudtaa har linket til omhandler forskjellige høyreekstreme konspirasjonsteorier som direkte eller indirekte sier at jøder styrer verden. Henvisninger til Bilderberg-gruppen eller Rotschild-familien er uttrykk for slike konspirasjonsteorier.

Krudtaa fortsetter å linke til slike nettsteder selv etter at han er gjort oppmerksom på de holdningene som nettstedene gir uttrykk for.

Uttalelser om at Krudtaa driver med pedofilisverting er begrunnet i at han deltar aktivt i spredning av uriktige beskyldninger mot Gunnar Tjomlid og Human Etisk Forbund om pro-pedofili, at de fremmer en pedofil agenda, at de driver med pedofiliaktivisme osv.

Når det gjelder oppreisningskravet fra Bergh anføres flg.:

Krudtaas uttalelser om at Bergh er en mobber, løgner og desinformant, og at han fabrikkerer argumenter, er ærekrenkende. Linking til et blogginnlegg der Bergh fremstilles som pedofil er også ærekrenkende. Innlegget Krudtaa har linket til er funnet ærekrenkende av Sør-Trøndelag tingrett.

Bergh er ikke noen offentlig person. Han er en aktiv nettdebattant, men har ingen offentlig posisjon, slik Krudtaa hadde da nettdebatten mellom partene startet.

Nettdebatter er ofte opphetede og det kan bli borte nyanser i "kampens hete". Krudtaa har imidlertid en spesielt intens debattstil. Han bruker ikke saklige motargumenter, men går til personangrep mot meningsmotstandere. Han angriper dessuten de som er uenige med ham på flere måter; ringer dem opp, krever at redaktører fjerner innlegg fra nettaviser og at bloggere fjerner sine innlegg. Krudtaa har også bedt Berghs arbeidsgiver om å få et bilde av Bergh. Krudtaa bruker dessuten helt uvedkommende nettfora til å angripe sine meningsmotstandere. Uansett hva som diskuteres på en nettside benytter Krudtaa sine innlegg til å gå til personangrep på Bergh og andre meningsmotstandere.

Saksøktes påstand:

Hovedkravet:

1. Øivind Bergh frifinnes.
2. Tore Bergum Krudtaa tilpliktes å betale sakens omkostninger.

Motkravet:

1. Tore Bergum Krudtaa tilpliktes å betale erstatning til Øivind Bergh fastsatt etter rettens skjønn. I tillegg kommer forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven fra forfall til betaling skjer.
2. Tore Bergum Krudtaa tilpliktes å betale sakens omkostninger.

Rettens vurdering:

Saken gjelder utelukkende krav om oppreisning for påståtte ærekrenkende uttalelser, og ikke krav om straff eller mortifikasjon. Saken behandles derfor etter tvistelovens bestemmelser.

Generelt:

Grunnloven § 100 sikrer borgerne ytringsfrihet. Bestemmelsens første og andre ledd lyder slik:

"Ytringsfrihet bør finne sted.

Ingen kan holdes rettslig ansvarlig for å ha meddelt eller mottatt opplysninger, ideer og budskap med mindre det lar seg forsvare holdt opp imot ytringsfrihetens begrunnelse i sannhetssøken, demokrati og individets frie meningsdannelse. Det rettslige ansvar bør være foreskrevet i lov."

Ytringsfrihet er også sikret gjennom Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) art. 10, som i norsk oversettelse lyder slik:

"1. Enhver har rett til ytringsfrihet. Denne rett skal omfatte frihet til å ha meninger og til å motta og meddele opplysninger og ideer uten inngrep av offentlig myndighet og uten hensyn til grenser. Denne artikkel skal ikke hindre stater fra å kreve lisensiering av kringkasting, fjernsyn eller kinoforetak.

2. Fordi utøvelsen av disse friheter medfører plikter og ansvar, kan den bli undergitt slike formregler, vilkår, innskrenkninger eller straffer som er foreskrevet ved lov og som er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, territoriale integritet eller offentlige trygghet, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, for å verne andres omdømme eller rettigheter, for å forebygge at fortrolige opplysninger blir røpet, eller for å bevare domstolenes autoritet og upartiskhet."

EMK art. 10 gjelder som norsk lov, jf. menneskerettsloven § 2.

Bestemmelser som innskrenker ytringsfriheten er gitt i straffeloven §§ 246 og 247.

Straffeloven § 246 gjelder ytringers direkte virkning overfor den omhandlede person og lyder slik:

"Den som rettsstridig ved ord eller handling krenker en annens æresfølelse eller som medvirker dertil, straffes med bøter eller med fengsel inntil 6 måneder."

Straffeloven § 247 gjelder ytringer som skjer overfor fler enn den ytringen omhandler, og lyder slik:

"Den som i ord eller handling optrer på en måte som er egnet til å skade en annens gode navn og rykte eller til å utsette ham for hat, ringeakt eller tap av den for hans stilling eller næring fornødne tillit, eller som medvirker dertil, straffes med bøter eller med fengsel inntil 1 år. Er ærekrenkelsen forøvet i trykt skrift eller i kringkastingsending eller ellers under særdeles skjerpene omstendigheter, kan fengsel inntil 2 år anvendes."

Selv om en ærekrenkelse ellers ville være straffbar, er den normalt ikke straffbar dersom det føres sannhetsbevis for den, jf. straffeloven § 249, nr. 1-3, som lyder slik:

1. *Straff etter §§ 246 og 247 kommer ikke til anvendelse dersom det føres bevis for beskyldningens sannhet.*
2. *Selv om det føres sannhetsbevis som nevnt under 1, er beskyldningen straffbar dersom den er fremsatt uten at der var noen aktverdige grunner til det eller dersom den ellers er utilbørlig på grunn av formen eller måten den er fremsatt på eller av andre grunner.*
3. *Straff etter §§ 246 og 247 kommer ikke til anvendelse på den som har vært pliktig eller nødsaget til å uttale sig eller som har uttalt sig til berettiget varetakelse av eget eller andres tarv, dersom det godtgjøres at han i enhver henseende har vist tilbørlig aktsomhet.*

Selv om det ikke bevises at ytringene er sanne, er de ikke nødvendigvis rettsstridige. Det beror på en tolking av ytringen og en samlet vurdering.

I Rt-2014-152, avsnittene 104 og 105 heter det:

"I Rt-2003-928 Tønsberg Blad AS har Høyesterett i avsnitt 44 uttalt seg generelt om hvilke momenter som er relevante i rettsstridsvurderingen. Dommen er avsagt under dissens (4-1), men det var ikke uenighet om de generelle kriteriene. På vegne av flertallet uttaler førstvoterende:

".... ved den konkrete avveiningen må foretas en vurdering etter flere kriterier. Av disse finne jeg grunn til å fremheve graden av allmenn interesse, beskyldningens karakter, derunder om beskyldningen klassifiseres som "value judgement" eller "factual statement", om den retter seg mot offentlig person eller privatperson, samt graden av aktsomhet, derunder om og eventuelt i hvilken utstrekning media på publiseringstidspunktet hadde holdepunkter i faktum for at påstanden var sann. Generelt vil ytringen ha et sterkt vern dersom den gjelder forhold av allmenn interesse, verdivurderinger, videreformidling, offentlig person, og det foreligger sterke holdepunkter for at påstanden var sann. Motsatt: Gjelder saken beskjeden allmenn interesse, faktapåstander, egen fremsettelse, privatperson, og det foreligger svake holdepunkter for at påstanden var sann, har ytringen et mindre sterkt vern."

Dommen ble påklaget til EMD som ved dom 1. mars 2007 kom til at den innebar en krenkelse av EMK artikkel 10 nr. 1. EMD hadde imidlertid ingen innvendinger mot de vurderingskriterier Høyesterett hadde oppstilt."

Det skilles altså i rettspraksis mellom verdivurderinger ("value judgement") og faktapåstander ("factual statement").

I Rt-2014-152, avsnitt 156 heter det: *"Verdivurderinger nyter gjennomgående et sterkere vern enn faktapåstander. Grensen mellom verdivurderinger og faktiske utsagn er imidlertid ikke klar, selv om skillet får betydning for hva det skal føres bevis for – faktumbeskyldningens innhold, eller det faktiske grunnlaget for en verdivurdering, jf. oppsummeringen av EMDs praksis i Ot.prp.nr.22 (2008-2009) side 161."*

Hovedregelen etter rettspraksis er at ikke beviste ærekrenkende faktapåstander, ikke er beskyttet av ytringsfriheten. Det må foreligge spesielle grunner for å fravike denne regelen, jf. Rt-2003-928, avsnitt 41. I samme avgjørelse, avsnitt 45, heter det:

"At den ytring som inneholder beskyldningen er av allmenn interesse, er etter mitt syn et grunnleggende vilkår for at medias egen fremsettelse av usanne ærekrenkende påstander om faktiske forhold rettet mot privatpersoner skal anses beskyttet av ytringsfriheten."

Det er situasjonen ved publiseringen av uttalelsene som skal legges til grunn, selv om etterfølgende opptreden også kan få en viss betydning.

Skadeserstatningsloven § 3-6, første ledd har flg. bestemmelse:

"Den som har krenket en annens ære eller privatlivets fred, skal, såfremt han har vist uaktsomhet eller vilkårene for straff er til stede, yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten under hensyn til den utviste skyld og

forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke økonomisk art som retten finner rimelig."

Rettspraksis har fastslått at det gjelder de samme vilkår for erstatningsansvar etter skadeserstatningsloven § 3-6, som for straffeansvar etter straffeloven §§ 246 flg.

Nettdebatter har en spesiell form, og det synes å ha utviklet seg en temmelig grov kultur på området. Dette har ført til at mange ikke ønsker å delta i denne type debatter. Etter rettens oppfatning er det ikke noen grunn til at det ikke skal gjelde de samme regler for ærekrenkelser på dette området som f.eks. uttalelser trykket i aviser.

Kravet:

Det er klart dokumentert, og heller ikke bestridt, at Bergh har gitt uttrykk for at Krudtaa er høyreekstrem, at han har fremmet antisemittiske holdninger, samt at han driver med pedofilisverting. De to første karakteristikene er etter rettens oppfatning i det vesentlige verdifulle, mens den siste i det vesentlige er en faktisk påstand.

Etter rettens oppfatning er det ikke tvilsomt at alle tre utsagn objektivt sett er egnet til å svekke en annens gode navn og rykte, jf. straffeloven § 247, og derfor i utgangspunktet er ærekrenkende. Utsagnene er karakteristiske som de fleste vil oppfatte som moralsk fordømmende.

Retten behandler først påstandene om antisemittisme og høyreekstremisme.

Berghs påstander har i nettdebattene til en viss grad vært fulgt av premissene for at han har kommet fram til sine konklusjoner. Bergh har vist til at Krudtaa har linket til en rekke nettsteder som er mer eller mindre kjent for å ligge langt til høyre i det politiske landskapet. Han har dessuten påpekt at Krudtaa har vært medlem av Facebook-gruppen til Norgespartiet, som også etter vanlig målestokk er ansett for å ligge langt til høyre politisk.

Krudtaa har dessuten linket til sider som inneholder en rekke artikler som dypest sett har et antisemittisk opphav. Det er vist til artikler som gjelder Bilderberger-gruppen, Rotschild-familien, osv.

Krudtaa har gitt uttrykk for at han ikke er antisemitt eller høyreekstrem. Selv om det ikke kan kreves at man går god for alt som står på nettsteder man linker til, må det kunne forventes at man har en viss oversikt over hva som er hovedtendensen på slike nettsteder, når man linker så massivt til dem som Krudtaa har gjort. Linking vil fort kunne oppfattes som en anerkjennelse, dersom man ikke uttrykkelig tar avstand fra innholdet. Når det linkes ukritisk må man selv bære risikoen for at man identifiseres med holdninger som er rådende på de aktuelle nettstedene, og at noen gir offentlig uttrykk for dette.

Retten har ikke tilstrekkelig grunnlag for å stemple noen av nettstedene som Bergh har vist

til, for i seg selv å være antisemittiske eller høyreekstreme. Det er imidlertid på det rene at det florerer med innlegg som det er naturlig å tolke slik på mange av de nettstedene Krudtaa har linket til.

Etter rettens oppfatning er det dessuten åpenbart at en analyse av en mulig sammenheng mellom høyreekstreme standpunkt og alternativmedisin/vaksinekritiske holdninger, slik Bergh har foretatt, er legitim og ligger innenfor ytringsfriheten.

Slik retten ser det er det ikke tvilsomt at de politiske synspunktene til en lokallagsleder i et landsdekkende politisk parti, generelt vil være av stor interesse for allmennheten. I dette tilfellet gjelder det dessuten et ganske nystiftet parti, med miljøvern som en helt dominerende fanesak, slik at partiets standpunkt på en rekke andre områder ikke er klarlagt, eller i hvert fall ikke allment kjent. I tillegg til å være lokallagsleder for MDG sto Krudtaa på partiets liste ved stortingsvalget i 2013. Det var derfor av vesentlig interesse for velgerne å få vite hvor han befant seg på en politisk høyre – venstre akse, og hvilket standpunkt han har til en rekke enkeltspørsmål, herunder forholdet til antisemittisme. Krudtaa er dessuten en aktiv nettdebattant når det gjelder miljø- og helsespørsmål. Det vil derfor også være av allmenn interesse hvilket standpunkt han har i andre spørsmål, der andre personer mener å se et mønster.

På grunnlag av det samlede bevisbildet er retten av den oppfatning at Bergh var berettiget til å gi uttrykk for at Krudtaa fremmet antisemittiske holdninger og var høyreekstrem på grunnlag av linkingen og øvrig nettaktivitet. Retten har i den forbindelse også merket seg at selv om Krudtaa har benektet at han er antisemitt eller høyreekstrem synes han å ha fortsatt nettaktiviteten på samme måte som tidligere, og fortsatt å linke til de samme nettstedene, også etter at det problematiske med linkingen ble påpekt av Bergh. Det synes som om det først og fremst er merkelappene Bergh har satt på ham, og ikke innholdet på nettstedene, som Krudtaa har hatt problemer med.

Slik retten ser det er det nyttig for allmennheten at det avdekkes sammenhenger mellom ulike politiske standpunkt, og det må være romslig mulighet for å karakterisere det man kommer fram til gjennom slike analyser, særlig når det gjelder personer som står på et partis valgliste ved stortingsvalg.

Etter rettens oppfatning har Bergh derfor hatt et tilstrekkelig grunnlag for å fremsette sine påstander og var berettiget til å fremme dem. Ytringsfriheten må i dette tilfellet gå foran beskyttelsen av Krudtaas ære. Påstandene er derfor ikke er rettsstridige.

Retten går så over til å behandle påstanden om at Krudtaa driver med pedofilisverting.

Bergh har forklart at påstanden bygger på at Krudtaa linker til sider som klart antyder at bloggeren Tjomlid er pedofil, forsvarer pedofili, eller fremmer pedofili eller pedofile standpunkt.

Retten kjenner ikke godt nok til nettdebatter generelt til å vite om pedofilisverting er en

vanlig fremgangsmåte som benyttes mot meningsmotstandere, slik det er hevdet. Det har heller ikke noen betydning i denne saken. Slik retten ser det har Tjomlid skrevet relativt nyansert omkring en del temaer som f.eks. seksuell lavalder, om tegninger med barnepornografisk innhold skal være forbudt o.l. Dette er vanskelige temaer, men det er selvfølgelig helt legitimt å diskutere dem uten at man selv skal risikere å bli fremstilt som pedofil. Tjomlid har ved noen anledninger formulert seg mindre heldig om seksualitet og barn. Han har også – for en del år siden – kommet med en klart usmakelig uttalelse i forhold til saken om den såkalte Lommemannen. Denne uttalelsen har han senere trukket tilbake, og beklaget. Til tross for at enkelte uttalelser og oppfatninger Tjomlid gir uttrykk for kan virke provoserende, er retten ikke i tvil om at dersom man leser innleggene i sin helhet, og ikke bare trekker ut enkeltstående deler, er det på det rene at Tjomlid ikke fremmer eller forsvarer pedofili. Krudtaa har linket til flere innlegg av bloggeren Dag Fallet, som har engasjert seg sterkt i debatt med Tjomlid, men uten å være like nyansert. Samlet sett kan det ikke være noen tvil om at innleggene Krudtaa linker til gir inntrykk av at Tjomlid fremmer pedofili. Retten er ikke enig med Krudtaa i at det dreier seg om en ordinær debatt med forskjellige standpunkt i pedofilidebatten. Med overskrifter som "Normalisering av pedofili i den sekulære bevegelse", "Seksuelt misbruk av barn – no big deal?" og "Vitenskapelig pro-pedofil fra Human-Etisk Forbund" kan det ikke være noen tvil om at man fremstiller det slik at Tjomlid og Human-Etisk Forbund fremmer pedofili. Retten finner derfor at Bergh har ført sannhetsbevis for sine uttalelser om at Krudtaa driver med pedofilisverting. Svertingen fremstår som et forsøk på å stanse debatten eller debattantene, og Bergh hadde derfor en aktverdig grunn til å fremsette disse uttalelsene. Det var heller ikke utilbørlig av ham å fremsette dem.

Motkravet:

Som det fremgår over har retten kommet til at Bergh var berettiget til å fremme påstandene om at Krudtaa fremmer antisemittiske og høyreekstreme synspunkter og driver med pedofilisverting.

Krudtaa har på sin side kalt Bergh en nettmobber, løgner og en desinformant som fabrikkerer argumenter.

Retten anser alle disse utsagnene for å gi uttrykk for det samme, nemlig at Bergh fremsetter bevisst usanne påstander om Krudtaa.

Retten er ikke i tvil om at dette er uttalelser som er egnet til å svekke Berghs gode navn og rykte, jf. straffeloven § 247.

Som det fremgår av det som er sagt over er retten av den oppfatning at Bergh hadde tilstrekkelig grunnlag for sine vurderinger og fremsatte påstander.

Det er dessuten den forskjell på Krudtaas og Berghs innlegg og påstander, at mens Bergh angriper Krudtaas for det han mener er hans standpunkt, angriper Krudtaa Bergh som person. Han anklager i realiteten Bergh for å være uærlig. Det har han etter rettens

oppfatning ikke noe grunnlag for og anklagene er derfor ærekrenkende.

Krudtaa har dessuten linket til et innlegg på bloggen til Rolf Erik Hanssen, der Bergh blir omtalt som "pedoprofessor", "pedoblogger" og "pedo". Sør-Trøndelag tingrett har i en midlertidig forføyning fastslått at innholdet i blogginnlegget er ærekrenkende. Etter rettens oppfatning er det åpenbart at også Krudtaas linking til denne nettsiden, selv etter at han var kjent med at Bergh hadde begjært midlertidig forføyning i saken, innebærer en rettsstridig ærekrenkelse.

Erstatningsutmåling.

Retten har funnet at Krudtaas uttalelser om Bergh er ærekrenkende og ikke beskyttet av ytringsfriheten. Bergh har derfor krav på oppreisning fra Krudtaa etter skadeserstatningsloven § 3-6

Oppreisning er ment å skulle ha en preventiv effekt. I et søksmål som det nærværende vil omkostningene med saken i seg selv normalt ha en tilstrekkelig preventiv effekt.

I dette tilfellet er det ikke snakk om ærekrenkelser fremsatt i en avis med god økonomi, men av en enkeltperson på nettet. Dette må også få betydning ved erstatningsutmålingen.

Retten er enig med Bergh i at oppreisningsbeløpet i et slikt tilfelle må bli relativt begrenset, og fastsetter oppreisningsbeløpet skjønnsmessig til kr. 25.000.

Saksomkostninger:

Øyvind Bergh har vunnet saken både når det gjelder kravet og motkravet, og har rett til full erstatning for sine saksomkostninger fra Tore Bergum Krudtaa, jf. tvisteloven § 21-2 (1). Retten kan heller ikke se at det foreligger tungtveiende grunner som gjør det rimelig å fritta Krudtaa for noen del av erstatningsansvaret, jf. tvisteloven § 21-2 (3).

Berghs prosessfullmektig har inngitt omkostningsoppgave på kr. 321.000 inkl. mva. for så vidt gjelder hovedkravet og kr. 57.000 inkl. for så vidt gjelder motkravet. Beløpene omfatter i sin helhet salær til prosessfullmektigen. I tillegg har retten fått ettersendt oppgave over påløpte utgifter på kr. 8.838, til reise og opphold. Det har ikke innkommet innsigelser mot omkostningskravet. Retten har heller ikke noen innvendinger mot oppgaven, og fastsetter omkostningene i tråd med oppgaven.

Tillegget av merverdiavgift er betinget av at saksøktes prosessfullmektig oppfyller kravene for å kreve merverdiavgift, noe som ikke var endelig avklart under hovedforhandlingen.

Dommen er ikke avsagt innen lovens frist. Grunnen er andre presserende oppgaver ved domstolen.

DOMSSLUTNING

1. Øivind Bergh frifinnes for erstatningskravet fra Tore Bergum Krudtaa.
2. Tore Bergum Krudtaa dømmes til å betale oppreisning til Øivind Bergh med kr. 25.000 – kronertjuefemtusen – , med tillegg av lovens misligholdsrente, fra forfall til betaling skjer. Beløpet forfaller til betaling innen 2 – to – uker etter dommens forkynnelse.
3. Tore Bergum Krudtaa dømmes til å betale saksomkostninger til Øyvind Bergh med kr. 386.838 – kronertrehundreogåttisekstusenåttehundeogtrettiåtte – innen 2 – to – uker etter dommens forkynnelse.

Retten hevet

Anders Nesheim

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker

Reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 om anke til lagmannsretten og Høyesterett regulerer den adgangen partene har til å få avgjørelser overprøvd av høyere domstol. Tvisteloven har noe ulike regler for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger.

Ankefristen er én måned fra den dagen avgjørelsen ble forkynt eller meddelt, hvis ikke noe annet er uttrykkelig bestemt av retten. Ankefristen avbrytes av rettsferien. Rettsferie er følgende: Rettsferiene varer fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag, fra og med 1. juli til og med 15. august og fra og med 24. desember til og med 3. januar, jf. domstoloven § 140.

Den som anker må betale behandlingsgebyr. Den domstolen som har avsagt avgjørelsen kan gi nærmere opplysning om størrelsen på gebyret og hvordan det skal betales.

Anke til lagmannsretten over dom i tingretten

Lagmannsretten er ankeinstans for tingrettens avgjørelser. En dom fra tingretten kan ankes på grunn av feil i bedømmelsen av faktiske forhold, rettsanvendelsen, eller den saksbehandlingen som ligger til grunn for avgjørelsen.

Tvisteloven oppstiller visse begrensninger i ankeadgangen. Anke over dom i sak om formuesverdi tas ikke under behandling uten samtykke fra lagmannsretten hvis verdien av ankegenstanden er under 125 000 kroner. Ved vurderingen av om samtykke skal gis skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, partenes behov for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket eller ved behandlingen av saken.

I tillegg kan anke – uavhengig av verdien av ankegenstanden – nektes fremmet når lagmannsretten finner det klart at anken ikke vil føre fram. Slik nekting kan begrenses til enkelte krav eller enkelte ankegrunner.

Anke framsettes ved skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Selvprosederende parter kan inngi anke muntlig ved personlig oppmøte i tingretten. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater inngir muntlig anke.

I ankeerklæringen skal det særlig påpekes hva som bestrides i den avgjørelsen som ankes, og hva som i tilfelle er ny faktisk eller rettslig begrunnelse eller nye bevis.

Ankeerklæringen skal angi:

- ankeinstansen
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hvilken avgjørelse som ankes
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det krav ankesaken gjelder, og en påstand som angir det resultatet den ankende parten krever
- de feilene som gjøres gjeldende ved den avgjørelsen som ankes
- den faktiske og rettslige begrunnelse for at det foreligger feil
- de bevisene som vil bli ført
- grunnlaget for at retten kan behandle anken dersom det har vært tvil om det
- den ankende parts syn på den videre behandlingen av anken

Anke over dom avgjøres normalt ved dom etter muntlig forhandling i lagmannsretten. Ankebehandlingen skal konsentreres om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet og tvilsomme når saken står for lagmannsretten.

Anke til lagmannsretten over kjennelser og beslutninger i tingretten

Som hovedregel kan en *kjennelse* ankes på grunn av feil i bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen eller saksbehandlingen. Men dersom kjennelsen gjelder en saksbehandlingsavgjørelse som etter loven skal treffes etter et skjønn over hensiktsmessig og forsvarlig behandling, kan avgjørelsen for den skjønnsmessige avveiningen bare angripes på det grunnlaget at avgjørelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan bare ankes på det grunnlaget at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

Kravene til innholdet i ankeerklæringen er som hovedregel som for anke over dommer.

Etter at tingretten har avgjort saken ved dom, kan tingrettens avgjørelser over saksbehandlingen ikke ankes særskilt. I et slikt tilfelle kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Anke over kjennelser og beslutninger settes fram for den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anke over kjennelser og beslutninger avgjøres normalt ved kjennelse etter ren skriftlig behandling i lagmannsretten.

Anke til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Slikt samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. – Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta til behandling anker over *kjennelser og beslutninger* dersom de ikke reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller den i det vesentlige reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelse og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.